

Kanslihuset I 2

KUNGL
VÄRMLANDS REGEMENTES
KAMRATFÖRENINGENS

Årsskrift 1945

KUPON
(Avsedd för betalningsm

Å postgiro-
konto nr **262**

inbetalt **3** kr
Avsändarens namn o

(Namn)

(Titel)

(Adress)

Inbetalningsdag:
Meddelande till betalning

Årsavgift 1946

Nr

frimärke,
arande inbe-
ragsavgiften:
belopp av
5 kr ... 10 öre
10 " ... 15 " "
20 " ... 20 " "

arlstad

2613

Postanstalt

BREVKORT

Till

Kungl. Värmlands Reg. Kamratförening

Karlstad

Anmälan

På kamratföreningens årsmöte den 9 juni beslöts, att man skulle söka åstadkomma en årsbok, som borde utkomma vid jultiden varje år. Styrelsen hade närmast tänkt sig att i likhet med de flesta övriga kamratföreningar även vår förening skulle utgiva en tidning med 3—4 nummer årligen. På årsmötet uttalades emellertid stora betänkligheter rörande möjligheten att finansiera en sådan tidning, och det föreslogs i stället, att vi skulle ge ut en årsbok, vilket som sagt också blev årsmötets beslut.

När nu första årgången av vår årsbok härmed presenteras, vill kamratföreningens styrelse vädja till alla föreningens medlemmar att taga emot den som den är, ett första försök. Och samtidigt bör det sägas ifrån att styrelsen är tacksam för alla uppslag eller förslag till ändringar i fråga om årsbokens uppställning och innehåll ävensom för bidrag i form av text eller bilder. Det finns säkerligen många minnen att berätta, många händelser och äventyr att beskriva, många problem av olika slag att diskutera. En årsbok som denna bör vara ett verkligt föreningsband kamraterna emellan. Den bör arbeta för upprätthållande av goda traditioner samtidigt som den sprider kännedom om militära förhållanden av idag. Inte minst betydelsefullt är att det inre livet vid truppförband i fält och depå blir mångsidigt belyst. Yrkesmilitären ser ju ibland annorlunda på förhållandena än vad den värnpliktige gör. För förståelse olika personalgrupper emellan är det därför av stort värde att få del av åsikter och tankar från kamrater som slutat sin militärtjänst, vad de under denna funnit särskilt värdefullt, vad de anse borde ändras, vad de måhända haft svårt att förlika sig med, o. s. v. — Välkomna alltså med bidrag till nästa årsbok!

Såsom kamratföreningens ordförande vill jag begagna detta tillfälle att framföra en hjärtlig hälsning till Eder alla, Ni som läsa denna bok. Jag räknar Eder alla som regementets vänner och som medlemmar i den stora kamratkrets, som bildas av alla dem som tjänat under den gula fanan med den svarta örnen.

När en militär chef hälsar sin trupp med »Goddag kamrater!» så är det ingalunda bara en fras, en hälsning vilken som helst, utan hälsningen vill betona samhörigheten mellan chef och trupp. Ty samhörigheten mellan befäl och trupp, *känslan av samhörighet* inom en trupp, *andan* hos en trupp, det är detta som ytterst är det avgörande för framgång i fält. Och denna känsla av samhörighet får icke sluta med utryckningsdagen, då är den icke rätt grundad, då är samhörigheten av föga värde. Känslan av samhörighet måste bestå, ständigt. Icke bara så, att var och en känner samhörighet och kamratskap med sidomännen i ledet, gruppen som hållit ihop under tjänstgöring i kasern eller i fält utan så, att var och en känner samhörighet även med kamraterna framför ledet, befälet, som efter bästa förmåga sökt leda sin trupp, det må ha varit under utbildning i fred eller under uppdrag i fält.

Ingen vill förneka, att befälet stundom begår misstag i fråga om behandlingen av underlydande och i fråga om lösande av förelagda uppgifter — alla äro vi människor med en människas fel och svagheter — men misstagen äro väl sannolikt icke större eller talrikare i den militära tjänsten än på andra områden, de uppmärksammas måhända mera på grund av den militära tjänstens egenart.

Som regementschef har jag alltid framhållit betydelsen av att en och var handlar under känsla av sitt *ansvar*. Mannen i ledet har sitt ansvar, mannen framför ledet, befälhavaren, har sitt, och vanligen betydligt tyngre, ansvar. En chef må gärna vara sträng och fordrande, bara han är omutligt rättvis. Vår trupp har betydligt bättre uppfattning än att den skulle kunna uppskatta »beskedliga» chefer; den tål gärna

en sträng chef, bara den samtidigt kan högakta honom. Med förståelse och god vilja å ömse sidor behöver det aldrig uppstå något problem befäl—trupp, något motsatsförhållande befäl—trupp. Må det jag nyss sagt sägas ånyo, *andan inom en trupp är av utslagsgivande betydelse för framgång i fält*. Alla inom ett förband äro kamrater, alla behöva varandra, de må sedan ha stjärnor och stolpar eller ej.

Det är min innerliga önskan att de grundsatser jag nu uttalat alltid måtte förbli rådande i vår armé och närmast vid vårt eget regemente, Kungl. Värmlands regemente. Om alla känna denna inre samhörighet, ja då känna alla också ett behov att hålla ihop med kamraterna. Må vi alla, var och en i sin stad bidra till att stärka samhörigheten och kamratskapet. Och må det tillåtas mig att uttala den förhoppningen att vår kamratförening måtte växa sig verkligt stark till gagn för vårt försvar och därmed för vårt land.

F. Grenlius

Kom kamrater!

*Sekler genom tiden runnit
sedan bonden grep sitt svärd
för att freda vad han vunnit
ur sin jord med arbetsgärd.*

*Sekler genom tiden svunnit
sedan man ur huse gick
för att freda vad han funnit
värt att nämna l a g och s k i c k.*

*Genom år och ofredstider
Värmlands krigsfolk skymtar fram
där det genom hårda strider
örnen följt på fanans stam.*

*Släkte efter släkte givit
av vad bäst de kunnat ge,
ofta spelet högt nog blivit,
krävdes livet fick det ske.*

*Sena tider sökt oss röva
rätten till vad som är vårt,
men vi vilja rätten pröva
och vi sätta hårt mot hårt.*

*Fastare vi knyta banden
knutna under arbetsdag,
fastare vi fatta handen
som oss räcks i lustigt lag.*

*Du och jag vi äro Värmland
landet — det är du och jag
fortidslandet, nutids-Värmland.
Det är vi som ge dess lag.*

*Låt oss visa inför världen
vad vi hålla dyrt och kärt,
och, hur Ödet än styr färden,
vad vi anse offer värt.*

*Ingen är för låg och ringa
för att säga ut sitt ord,
ingen kan vårt hjärta tvinga
att ej värna Värmlands jord.*

Carl Lindberg.

9/6 1936.

De indelta

»Finnes det inga indelta knektar kvar vid regementet?» Den frågan har helt säkert mången av oss fått eller hört under de sista åren, då intresset för »Krigsmakta» av kända orsaker varit större än eljest.

De till Värmlands regemente hörande soldatrotarnas antal, år 1812 fastställda till 908, ökades år 1893 till 984, varav dock 80 voro avsedda för volontärer och spel. Vid slutet av år 1903 funnos 699 indelta soldater upptagna i regementets rulla, år 1917 voro de 106 och i skrivande stund finnes endast 10 kvar.

Om dessa kvarvarande skulle man kunna säga: de synas ej mer, men de finnes där ändå. Man ser dem icke i ledet, då regementets ungdomliga kompanier till fots eller på cykel tåga genom stadens gator, ej heller ser man dem numera på vakt vid kasergrindarna, men en och annan av dem kan man träffa på inom kasernetablisementet i matsal, kök eller förråd. Någon gång — men icke ofta — möter man en indelt i uniform eller civilklädd ute i staden eller dess omgivningar. Även om ansiktet icke vore bekant och välkänt sedan lång tid tillbaka, så röjer den i allmänhet väl bibehållna hållningen, den karaktäristiska hälsningen, den fasta och igenkännande blicken vem mannen är. Det är en gammal indelt knekt.

Det återstår således icke fullt en »halvtropp» av det en gång indelta regementets soldater, och av det befäl, som var med då stammen stod i främre ledet och »beväringa» bakom, finnes nu icke många, om ens någon kvar i aktiv tjänst. Indelningsverket, som för regementets del genomfördes under åren 1682—1691, sattes som bekant på avskrivning år 1901. Dessförinnan hade man haft »stam» och beväring» från år 1813, då den första årsklassen värnpliktiga vapenövades.

Det fåtal indelta, som ännu äro i tjänst, de ännu besatta soldatrotarna med sina torp representera emellertid ett för regementet och landskapet betydelsefullt historiskt skede. De utgöra tillsammans den med åren allt svagare levande länken mellan nutid och »förr i tia». Innan den länken brister och medan ännu »stamgubbarna» finnas kvar i tjänst eller inom kamratföreningen och kunna »vittna», har det syns angeläget och i enlighet med föreningens syfte, att i dess första årsbok några sidor ägnas de indelta i form av nedtecknade minnen från en tid, då ännu de stamanställda utgjorde kärnan i svenska armén, och fram till avvecklingens slutskede.

I tankarna förflytta vi oss då till ett kompanichefshem i fager Värmlandsbygd någon gång på 1880—90-talet. På nedre botten i den lilla vita herrgårdsbyggnaden är kompanichefens arbetsrum, det s. k. kontoret. Där på golvet vid ena kortväggen står en, för oss barn mystisk, svart järnbeslagen träkista. På den stod skrivet med stora, vita sirliga bokstäver »Grums Kompani Expedition». I den fanns det prydligt handskrivna handlingar och rullor och tidvis åtminstone penningar i små pappers- eller tygpåsar. Det var avlöningsmedel, förmodligen den s. k. tilldelningen. Där fanns också soldaternas sparbanksböcker.

Runt om i bygden lågo de små soldattorpen, ibland helt nära varandra, och närmast hemmet på någon kilometers avstånd låg Presstorpet, där nr 77 Press residerade. I närheten hade Riv, Gans, By, Strand, Stav, Post, Kyrk, Wist och allt vad de hette sina torp. Som pojke kunde man namnen på och kände de flesta.

Då och då kommer någon soldat in på »kontoret» och framför efter hälsningen: »Gud bevare kapten!» sitt ärende. Ibland kunde detta gälla någon tvist med rotebönderna, någon förbättring på torpet o. s. v., men ofta gällde det mera enskilda angelägenheter såsom uppvisande av fästmö, anmälan om giftermål, inköp av ko eller gris, ja, t. o. m. vid gräl med »gumman» fick kompanichefen träda emellan. Nå-

gon gång kunde inställelsen vara föranledd av någonting, som krävde en »uppsträckning» eller bestraffning. Vid sådana tillfällen kunde man från angränsande rum höra, att »kaftins» i regel lugna och vänliga röst höjdes, och orden blevo skarpa, men detta besök avslutades som regel med löfte om bot och bättring från den felandes sida, och det sista man hörde var: »Ja kapten!» eller »Tack, kapten!» och därpå en ljudelig helomvändning. Ej så sällan hänvisades vederbörande till köket, där det då vankades en sup och en »klengås» eller kaffe.

Soldaterna voro ofta skickliga yrkesmän och goda arbetare i övrigt på åker och äng eller i skogen. Att de i ungdomarnas ögon voro ståtliga, präktiga karlar allesammans var kanske icke så underligt, även om det bland dem fanns en eller annan spjuver och slagskämpe. På det hela taget hade soldaterna ett mycket gott anseende i sin hembygd. De närmast boende träffade man ofta dels under deras arbete vid gården eller i skogen, dels då de kommo å tjänstens vägnar. Ej så sällan gjordes besök av en eller annan anledning vid deras torp. Besöken hos Press, då hans goda, glada, präktiga hustru Klara bjöd på »sötostegröt» är i friskt minne.

Kompanichefen hade — om icke formellt så dock moraliskt — ansvaret för kompaniets rekrytering och givetvis för att »tjänsten på roten» gick sin gilla gång. Som medhjälpare hade han fanjunkaren — vid den tid, som här avses, den ståtliga, vänliga helskäggsprydda gentlemannen G. A. Widström, som egendomligt nog icke bodde inom kompaniets stånd, som det hette, utan på Edsgatan utanför Karlstad. Sen var det de indelta korpralerna, som hade sina korpralskap att svara för. Kompaniets yngre officerare kunde för viss tidsperiod kommenderas att sköta expeditionen.

Kompaniet eller del därav samlades till då och då återkommande skjutmöten. Grums kompani hade egen skjutbana med skottbod. Denna låg på kompanichefens gård. Det var 77 Press, som ordnade för skjutningarna. Tavlorna

voro av järnplåt med svarta helfigurer målade på vit botten. Riktpricken, en svart triangel satt vid figurens fot, motiverat av gevärens skottställning, möjligen även av det skälet, att soldaten skulle vänjas vid att »hålla lågt» även i krig. För varje skjutning skulle tavlorna ställas i ordning och nymålas. Förf. deltog med hänförelse i dessa förberedelser, men då själva skjutningen ägde rum, höll han sig på vederbörligt avstånd. Knallarna och röken av de gamla 67-orna voro skräckinjagande, och rekylen kraftig. Det var icke fritt, att t. o. m. en del av de yngre soldaterna voro bleka om nosen, då de skulle fram och skjuta sina skott, som icke voro många på den tiden.

Värmlandsknektarna erhöilo en kontantare »tilldelning» av kronan, vilken förut hade utbetalats av kompanichefen under ett tre dagars tilldelningsmöte, då även övningar avhöllas. Nu hade dessa möten ersatts med en avlönings- och mönstringsdag. Det var en viktig och högtidlig tilldragelse, när kompaniet i uniform marscherade upp på gårdsplanen och man efter man fick stiga fram för att hämta sina pengar, som torde uppgått till c:a 15: — kr., varav viss summa skulle insättas på sparbank.

Enligt »Instruktion för tjänsten på roten» hade kompanichefen att i viss ordning utföra torpbesiktningar. Vid dessa skulle de ekonomiska mellanhavandena mellan soldaten och hans rotebönder granskas och avhandlas, varför de tillmättes stor betydelse och skedde under en viss traditionell pompa. Iförd livmunderingen, som framtagits ur rotekistan, och i stor parad med plåt och plym samt livrem med bajonett, mötte knekten upp vid grinden eller avtagsvägen till torpet. Högtidligt och värdigt nalkas kompanichefen likaledes i uniform och med släpsabel, vanligtvis åtföljd av fanjunkaren eller annan militär, som kunde föra protokollet. Efter vederbörlig anmälan och utbytta hälsningar med respektive soldat och rotmästare eller dennes ombud, hälsades, »inräknades och mönstrades» samtliga familjemedlem-

mar. Därefter granskades stuga, uthus, åker och munderingar i för tillfället lämplig ordning.

Fruktträdsodling låg kompanichefen varmt om hjärtat. Soldaterna skulle i detta avseende vara föregångsmän i bygden. Resultatet av granskning, överläggningar och träffade överenskommelser om reparationer och ändringar m. m. antecknades i protokollet. Förrättningen avslutades vanligen med, att »soldatmora» bjöd på kaffe med för tillfället nybakat bröd.

Detta var några glimtar från »livet på roten» inom Grums kompani, men i stort sett tedde sig förhållandena lika även på de sju andra kompanierna. Det var en stram men patriarkalisk befälsföring. Alla kände varandra väl. Sammanhållningen utåt blev därigenom stark och som en naturlig följd av den lokala rekryteringen och knekthållet satte folkkaraktär och kynne sin prägel på kompanierna som förband. Detta blev starkt framträdande, då regementet var sammandraget för övningar. Kompanierna hade sina särdrag. På knektarnas dialekt, ord och åthävor, på förbandens sätt att marschera o. s. v. kunde man på långt håll höra och se, om det var »jössehåringarna» eller »näsingarna», som kommo inmarscherande på fältet. Inom kompaniet hade man sin verksamhet och med kompanikamraterna höll man ihop även på fritiden. Den kompanianda, som därigenom uppstod, gav upphov till en vanligtvis »ädel» tävlan kompanierna emellan i tjänstens olika grenar, men understundom också till smågruff. »Fientligheterna inställdes» dock i allmänhet ganska snart.

Förutom den förberedande utbildning i hälsning, anmälan och militärt uppträdande, som möjligen meddelades de nyantagna rekryterna på roten av någon närboende korpral eller äldre soldat, utbildades dessa under rekrytskolan, som efter 1887 var 100 dagar fördelade på två år med ett regementsmöte i samband med första årets skola. Efter att hava approberats till soldat kommenderades vederbörande till vicekorprals- och korpralsskola. Till regementsmöte

under 25, senare 30 dagar, sammandrogs regementets hela stampersonal samt 1. och 2. årets beväring. Något år förekom ett s. k. befälsmöte. Om detta skedde för att sätta befälet in i något nytt reglemente eller för att friska upp befälsföringsförmågan i allmänhet, kan förf. icke erinra sig, men att dessa möten hade sina poänger är säkert, då även äldre officerare och underofficerare voro »män i ledet» och övades i kommandoordens utsägende, »handgrepp» och exercis m. m.

Under regementsövningarna åren 1898 och 99 var regementet vid inryckningen som vanligt organiserat på två bataljoner, men uppdelades på tre vid övning i bataljonsförband. Från år 1900 gjordes sådan indelning redan från mötets början.

Genom 1901 års härordning erhöll beväringen 112 dagars rekrytutbildning och regementsövningarna utsträcktes till 30 dagar. Därmed minskades de indeltas pondus och anseende som fältdugliga soldater. De gamla »farbröderna» kunde icke följa de vältränade pojkarna i »ansatserna» och på patrulluppdrag. Systemet stam och beväring var föråldrat och uttjänt. Som alltid vid sådana tillfällen kom ett löjets skimmer att spridas över stamgubbarnas prestationer i de mera ansträngande övningarna. Rollerna voro ombytta. I arbeten och uppdrag, där plikttrohet och ansvarskänsla eller särskild yrkesskicklighet haft större betydelse än kroppsliga prestationer, där hava emellertid många av de indelta nu under snart ett halvt sekel fullgjort sin gärning i fosterlandets tjänst.

Trossnäs fält! För en gammal värmlandsknekt är detta namnet kärt och väcker många minnen till liv — de flesta goda och glada. I detta sammanhang skall ur minnenas mångfald nedtecknas endast några episoder och bilder, i vilka de indelta äro huvudfigurerna.

Stamgubbarna hyste ett faderligt intresse för de unga officersvolontärerna, särskilt för dem, som voro värmlän-

ningar, och vilkas fäder de kände. Goda råd för tjänsten och hjälp med putsen av knappar, livrem och gevär behövde man icke bedja om. En rörande omsorg om den unge kamraten i vapenrocken var påtaglig. En höstnatt, då det blivit rått och kallt ute, ser den efter dagens övningar trötta och av nattkylan huttrande, hur en indelt soldat på kompaniet kommer insmygande i tältet och breder sin egen kappa över honom för att sedan försvinna lika tyst, som han kommit.

Officerarna och underofficerarna hade på den tiden rätt att mot ersättning taga ut en uppassare, och den sysslan var ganska eftersökt. I de flesta fall blev en indelt soldat utsedd. Mången episod, vittnande om ömsesidigt förtroende och om frispråkigt men gott kamratskap mellan uppassaren och hans förman skulle kunna anföras. Men därom må andra berätta. Dessa uppassare, tillika ofta hästskötare, spelade en ganska viktig roll såsom rapportkarlar, men dessutom som inofficiellt »språkrör» mellan chefen och hans förband. De voro icke bundna av några tysthetslöften och meddelade vanligen därför en mer eller mindre färgad »orientering» åt båda hållen.

I minnets brokiga kaleidoskop hava vissa bilder från Trossnästiden blivit tydligare och dröjt sig längre kvar än andra. Fullständig likhet med originalen kan dock icke garanteras, då många och händelserika år förflutit sedan dess.

Livkompaniet hade vissa traditioner att vårda och ansågs måhända litet förnämre än övriga kompanier. Ganska typiska representanter voro dist.-korp. 16 By, 21 Råd och 110 Thor och regementets gamla trotjänare Nors. Vid ett vaktombyte ansåg By det vara fel, att han som dist.-korpral avlöstes av en korpral. »Det skall vara minst dist.-korpral eller sergeant». By var en av regementets längsta karlar, rak, ståttlig och alltid välputsad och elegant. Vid ett tillfälle, då kapten U. gjorde anmärkning på kompaniets marsch till maten svarade By, som förde kompaniet:

»Var lugn, kapten, det skall nog ordna sig.»

Så fanns där också en knekt av annan typ nämligen Mill från Mellmark, sedermera känd under namnet »lord Millford» från den tid, då han kuskade omkring i Karlstad med en gammal »fordkärra». Kvar i tjänst äro: 23 Sand, 45 Söderlund, 112 Sten och 126 Sör.

Grums kompani hava vi tidigare gjort bekantskap med. Där fanns dist.-korp. 87 Bock med det svarta helskägget, liten men naggande god och som dagkorpral fruktad av beväringarna. Han efterträddes i sysslan av dåvarande dist.-korp. 77 Press, stram och allvarlig i tjänsten men eljest glad och god. Efter avskedet var Press i 43 år ringare och orgeltrampare i sin hemsocken Värmskog, där han avled år 1938 vid 82 års ålder. Förut nämnd är också sångaren och filosofen Stav, som på sin ålderdom i vackra verser, skrivna på sjukbädden, tolkade sin kärlek till sitt regemente.

Av lättare humör och kynne voro Post den äldre och hans son Olle Post. Fadern hade sadelmakeri som civilt yrke, sonen, så småningom korpral, var en glad och munter yngling, som sjöng och inom kompaniet höll humöret uppe, när detta under hårda marscher sjönk mot nollpunkten.

Forsell och Öijer, vilka båda varit länge i tjänst vid regementet i Karlstad voro stora original, väl värda att skildras var för sig. Detta må dock nu anstå. Så hava vi Kartman, välkänd även av yngre generationer. En gång i tiden upppassare och hästkötare hos kapten H. Falck har Kartman förvisso upplevt och skulle kunna berätta mången rolig episod från den tiden.

På kompaniet fanns också sjukv.-soldaten Lök, som enligt ryktet sysslade med litet kvacksalveri på roten. Att hans medicinska och kirurgiska kunskaper hade en viss begränsning framgår av följande — om det nu är sant. Regementsläkaren ordinerade massage för en patient. Efter en tankeställare frågar Lök: »I vecken låda ligger dä, regementsläkarn?».

Alsters kompani ansågs också, som ett »fint» kompani. Det kom från de gamla Närkesrotarna. Där hava vi dist.-

*Stående från vänster: Törnsfelt, Sand, Ehn, Wallberg.
Sittande: Kartman, Edman.*

corp. 24 Vall, 114 Thor och corp. 61 Rask. Där fanns också Bard, om vilken förmäles, att han skrev till sin hustru under adress Högädla Fru Korpralskan Wilhelmina Bard, Bortom Wäse, så nog var det ett fint kompani.

Älvdals kompani ansågs litet svårhanterligt men under kapten Ömans hårda tyglar gjorde sig kompaniet alltid gällande. Det var fart och kläm under övningarna på detta kompani. Dist.-corp. Thor och Kjern voro nog icke att leka med. Fru Rattfält från Rattsjöberg berättar, att han under en manöver någonstans i mellersta Sverige inköpte en slipsten, som han bar med sig hem i ränseln. Namnet Slätt förekom då och då i arrestantlistorna. Slätt var en duktig fältknekt men för fredsbruk ibland litet oregerlig, när bärsärkarlynnnet föll på. Kvar i tjänst äro: 18 Mör, 20 Amén, 41 Homman, 77 Lidh och 25 Ekvall.

Om i denna lilla minnesteckning II. bataljonens kompanier bliva något styvmoderligt behandlade, så beror det

ingalunda på, att där icke funnos typer väl värda att skildras och minnas, utan därpå att förf. från barndom och tjänstgöring bättre kände till I. bataljonens kompanier.

På det glada, pigga Jösse kompani återfinna vi emellertid dist.-korp. Berglund och Edberg samt korpralerna Omberg, Byström och Edin.

Bland Nordmarkingarna kommer dist.-korp. 30 Stallman i förgrunden. Det både hördes och syntes, när Stallman kom inmarscherande med Nordmarkskontingenten till rekrytskolor eller regementsövningar. Vidare hade vi dist.-korp. Härnqvist, korpralerna Snar och Törsfelt, Hansson, Strömlöf m. fl. Koppfält var en mångkunnig nordmarking och ovanligt skicklig snickare. På en manöver lär han hava medfört ett »primuskök», som då väckte berättigt uppseende. Om det var av egen konstruktion förmåler icke historien.

På Näs kompani återfinnes också en del bekanta namn såsom 109 Edman, 7 Thorén och Thorin, sedermera föreståndare för regementets tvättinrättning.

100 Näs var känd för sina stora mustascher liknande ekorrsvansar, vilket vid ett tillfälle föranledde kompanichefen kapten N. att fråga Näs, hur ekorrarna mådde.

Soldaten Dahl rymde. I ett brev, som ännu finnes i behåll och som efter allt att döma har skrivits för att skämta med eller reta kompanichefen H. av S., meddelar Dahl från »Hull per England 19/10 1900, att han »reser med sin andra fästmö, en förmögen vacker flicka, som bekostar hans resa helt och hållet etc. Kapten H. av S., som icke förstod skämt, blev ursinnig.

Som ett barndomsminne framstår bilden av den ståtliga korpralen Lan från Svannickeboda, Gillbergs kompani. Lan var jägare och fiskare, specialist på abbormete vintertid. Där återfinns också 56 Lund och 89 Edman och Nyström samt den originelle Fors, f. d. götagardist. Fors sysslade i sin hembygd med litet av varje bl. a. hönsavel. Någon marskalkstav bar han icke i sin tornister.

Nr 2 Törsfäldt är fortfarande i tjänst.

När Du reser omkring i vårt vackra landskap, kanske Din blick för några ögonblick dröjer sig kvar vid ett litet rödmålat, prydligt torpställe, som på kartan är betecknat med ST. I bästa fall finnes på väggen åt vägen till en tavla av järn med värmlandsörnen eller av trä. På den står: »Kongl. Wermlands reg:te» och därunder namnet på ett av de åtta stamkompanierna samt ett soldatnummer. Där har bott och bor möjligen ännu en gammal r e g e m e n t s k a m r a t.

Honnör för de indelta — ingen glömd, om än här icke nämnd!

Hjalmar Löfgren.

Regementets dag 1945

Söndagen den 12 augusti 1945 firade Kungl Värmlands regemente »Regementets dag» i närvaro av nära tre tusen personer och i ett strålande väder, som vid ett enstaka tillfälle stördes av en kort men kraftig regnskur.

Härigenom återuppstod en institution, vilken under en längre tid varit ur bruk vid I 2 beroende bl. a. på tidsläget och de därmed följande extraordinära förhållandena. Avsikten är nu att för framtiden söka bibehålla denna årligen återkommande högtidsdag, då länets befolkning och de värnpliktigas anhöriga få vara regementets gäster, och då de eljest stängda och bevakade grindarna slås upp för envar intresserad besökare, som vill lära känna regementet, dess lokaler och personal.

Redan vid tio-tiden på söndagen började de första besökandena vandra uppför allén till regementet. Det var de, som kommit med tåg eller buss från mera avlägset liggande delar av landskapet. Vid slutet av allén, där backen upp till grind nr ett tar vid, möttes man av för dagen uppsatta flaggprydda stänger, vilka också till ett stort antal funnos över hela regementsområdet. Det egentliga programmet började inte förrän klockan tolv, men för dessa tidiga besökande var det sörjt så, att de kunde få bese kasererna och en del andra anläggningar, medan musikkåren konserterade på kaserngården.

När så klockan gick mot tolv, drog man sig ut till Norra Fältet, dit rekrytbataljonerna marscherat och nu höllo på att formeras tillsammans med de representanter för kamratföreningen, som mött opp. Utmed skogspartiet vid sommarmarketenteriet hade en provisorisk men stabil åskådarläktare slagits upp, och på denna togo så de inbjudna och övriga besökande, som fingo rum, plats. Bland de särskilt in-

bjudna, vilka hedrade dagen med sin närvaro, märktes landshövding Westling och chefen för V. militärområdet, generalmajor Rappe med stabschef överstelöjtnant Furtenbach.

Skådespelet begynte med att regementets musikkår blåste regementets igenkänningssignal. Därefter lämnade överste Grevillius av till general Rappe, varpå fanorna blottades. Efter detta höll regementschefen ett tal, i vilket han hälsade alla välkomna. Särskilt glädjande, sade översten, var det att så många av de värnpliktigas anhöriga och så många av kommunernas styresmän hörsammat kallelsen och infunnit sig. I sitt tal redogjorde översten också bl. a. för anledningarna till, att regementets dag icke kunnat firas under så många år. Betydelsen av denna dag för att stärka sambandet mellan regementet och landskapet framhölls också

Efter överste Grevillius' tal förrättade kyrkoherde Alf Norbäck ifrån Sunne korum. Därpå följde förbimarsch för militärbefälhavaren.

Med musikkåren i spetsen tätt följd av regementets gula, örnpnydda fanor med fanvakt följde så bataljonerna med sina beridna chefer. Kamratföreningen företrädd av general Klingensstierna och egen fana deltog också i denna förbimarsch.

Efter detta rörliga skådespel vidtog demonstration av modern materiel. Denna hade på ett åskådligt sätt upp-

General Rappe.

ställets utmed vägen invid idrottsplatsen. Här förevisades bl. a. den nya 57 mm. pansarvärnskanonen och den tunga, 12 cm. granatkastaren, vapen vilka gjorde ett imponerande intryck såsom exempel på vapenteknikens utveckling under beredskapsåren. Andra vapennyheter, vilka med intresse noterades, voro kulsprutepistolens strålsikte samt avfyringsmekanism till gevär avsedd för vintertid. Radiostationer, minor, minröjningsmateriel och eldkastare jämte mycket annat besågs under denna demonstration.

Ett förevisningspass, som högt och hörbart uppskattades av åskådarna var hunduppvisningen. Här fick man se bl. a. apelldressyr och hundarnas uppträdande som sjukvårds- och rapporthundar.

Härpå följde så middag i regementets matsal. De värnpliktiga med anhöriga hade på grund av den stora tillslutningen måst uppdelas i matlag, vilka dock var för sig voro så stora, att det var ont om svängrum. Matsalen hade dagen till ära prytt med blommor och björklöv. Varje kompani med sin chef åt vid särskilda bord, och stämningen under middagen var hög. Höjdpunkten nåddes dock, när översten från honnörsbordet, där de särskilt inbjudna jämte ortspresens representanter sutto, uppläste det lyckönskningstelegram, regementet fått mottaga från Hans Majestät Konungen. Ett leve utbringades, varpå man sjöng Kungssången stående.

Efter middagen hade man tid på sig att se sig omkring på regementet igen, vilket tillfälle av de värnpliktigas anhöriga begagnades till att taga logement, kompanikorridor och övriga ställen, där dagarna annars framläpas i svett och möda, i närmare betraktande. Det etablissement, som rönt den livligaste uppskattningen, var måhända regementets nyanlagda bibliotek och läsrum. Detta förevisades av den nye regementsassistenten sergeant Nordensson, som också beredvilligt stod till tjänst med alla önskade upplysningar rörande personalvården, fritidssysselsättningen m. m. dyl.

Så följde då eftermiddagens uppvisningar, vilka inleddes med en storståtlig gymnastikuppvisning av en masstrupp av årets rekryter under ledning av gymnastikdirektör, löjtnant Gunnar Karlsson. Som en hord lössläppta vildar stormade gymnasterna ut ur skogen kring idrottsplatsen, när ordern om uppställning gavs. Väl ute på sina platser intogs rättingen lika mönstergillt som snabbt. Det var många och somliga rätt svåra moment, som genomgicks under uppvisningen, men det sätt, varpå den i sin helhet genomfördes, länder gymnasterna till heder.

Sedan gavs det tillfälle att bese sommaranläggningarna kring dansbanan. Det hemtrevliga sommarmarketenteriet tilldrog sig största delen av uppmärksamheten. Vid dansbanan hade dessutom uppförts skjutbana och golfbana.

Från sommaretablissementet vandrade man så runt det vackra Sandbäckstjärnet till det på andra stranden belägna soldattorpet. Dagen till ära hade insatts en handdriven färja, som överskeppade besökarna från den ena sidan till den andra, så vågorna gingo höga på det eljest så lugna tjärnet.

Vid soldattorpet hade regementets kamratförening sitt utlysta sammanträde, vilket vart talrikt besökt av såväl aktiv personal som besökande för dagen. Här vid denna till kommande släkter bevarade kvarleva från det gamla indelningsverkets dagar tog så kamratföreningens ordförande, överste Grevillius, ånyo till orda. Han talade om kamratföreningen och dess verksamhet, som ju — också den — legat nere under en följd av år, och uttryckte sin uppriktiga förhoppning om, att denna skulle gå mot en tid av återupptaget, verksamt arbete. Här dryftades också en del aktuella spörsmål. Man bestämde, att alla, var och en på sitt håll, skulle verka för höjandet av kamratföreningens medlemsantal och som en viktig åtgärd för ett effektivt genomförande av detta föreslogs och beslöts tillsättandet av lokalombud på alla större orter inom länet. Regementschefen framhöll, på förfrågan, att alla, som på något vis haft med rege-

mentet att göra, voro välkomna in i föreningen, och i detta sammanhang påpekades, att föreningens verksamhetsområde även omfattade Dal. I detta friluftssammanträde deltog även några av de få i tjänst ännu varande indelta knektarna vid regementet. Sammanträdet avslutades med att en representant för de kommunala förtroendemännen framförde gästernas tack, för vad de fått vara med om under dagen, varpå ett leve för Kungl. Värmlands regemente utbragades. Sedan ekot av de dånande hurraropen över Sandbäckstjänet lagt sig, begav man sig återigen bort till Norra Fältet, där en stridsövning gick av stapeln.

Det blev en märklig upplevelse.

Efter en kort och uttömmande orientering om läge och stridsmetoder, vilken lämnades åskådarna per uppmonterade högtalare, rullades så ett realistiskt moment i ett modernt krigsskådespel upp. Efter stormeld från artilleri, här markerad med kraftiga sprängladdningar, så buskar och grus sprutade i högan sky, gick så infanteri understött av sina tunga vapen till anfall mot den sig tappert och envist försvarande fienden i norra skogsbrynet på fältet. I sin fulla kraft och totalt omöjlig att hejda gick anfallsvågen fram inför publiken. Här sparades varken på krafter eller ammunition, och hela stridsmomentet bars av en sällsynt geist och framåtanda, som länder deltagarna till all heder. När anfallet nått sin höjdpunkt, blåstes »Eld upphör», varefter förbanden, som kämpat så tappert, trötta och smutsiga anträdde »vägen tillbaka» mot puts och vapenvård.

Så vidtog en underhållning i den mera lätta stilen. Regimentets idrottsofficer, kapten Follin, ledde ett antal skämttävlingar, i vilka det är svårt att säga vilka, som hade mest roligt. Åskådarna eller deltagarna.

Efter detta spelade musiken på regementets dansbana upp till dans, och så dansade man ända till midnatt. Under en paus i dansen framträdde en värnpliktig och föredrog en del historier på värmländska tungomålet, vilka av publiken mottogos med hörbar förtjusning.

Vid midnatt samlades så dagens gäster och övriga besökande och fingo bevittna det militära skådespel, som heter Tapto, utfört av regementets musikkår på kaserngården. Och därmed var »Regementets Dag 1945» avslutad, och man gick var och en till sitt en upplevelse och ett minne rikare. Det är nu bara att hoppas, att den institution, som här återuppstått, skall få fortleva tillsammans med övriga traditioner som en årligen återkommande tilldragelse vid Kungl Värmlands regemente.

Vpl 3581-1-84 Ancker.